

**Комунальний заклад
«КРИВОРИЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ
КОЛЕДЖ»**

Дніпропетровської обласної ради

СИЛАБУС

Освітній компонент	Менеджмент та лідерство в медсестринстві
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	I5 Медсестринство Спеціалізація I5.01 Медсестринство
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (вечірня)
Рік навчання / семестр	другий рік, семестр III
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 12 Практичні заняття – 28 Самостійна робота – 50
Викладач	Бондаренко Людмила Павлівна
E-mail	l.bondarenko@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж навчального року
Анотація до курсу	Дисципліна є базовою і відноситься до фахової підготовки здобувача вищої освіти спеціальності I5 Медсестринство. Важливе значення надається поглибленому вивченню вимог до якості управлінських рішень, яка багато в чому залежить від підготовки кадрів, їх умінь вивчати проблеми, виявляти причини, передбачати можливі наслідки втручань.
Мета та завдання курсу	Здатність до підготовки та виконання управлінських рішень, організації управлінської праці, знання технології процесу управління, орієнтація в інформаційних потоках, знання психології управління, ділових стосунків. Основними завданнями вивчення ОК є: - підготовка майбутніх медичних сестер з питань управління в галузі охорони здоров'я; - формування теоретичних основ науки менеджменту та лідерства в медсестринстві: термінологія, закони, методи, принципи взаємозв'язків, аналіз діяльності суб'єктів господарювання системи охорони здоров'я; - формування практичних навичок використання управлінських методів та методик під час планування, організації та оцінки діяльності закладів охорони здоров'я в умовах державного та

	приватного господарювання. Особливу увагу приділено тематичним підрозділам, як управління конфліктами та стресами, ліцензування та акредитація закладів охорони здоров'я. Компетентності, формуванню яких сприяє ОК Інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Загальні компетентності : ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 08. Навички застосовувати інформаційні і комунікаційні технології. ЗК 09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 11. Здатність працювати в команді. ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань. СК 01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній медсестринській практиці. СК 09. Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі. СК 10. Здатність до організації надання медичної допомоги за принципом сімейної медицини. СК 16. Здатність організовувати та управляти медсестринським структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).
Програмні результати навчання	ПРН 03. Планувати медсестринські втручання. ПРН 04. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю. ПРН 05. Здійснювати медсестринське адміністрування щодо підвищення ефективності роботи медичної установи та вміти: приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського

	керівництва; забезпечувані виконання наказів та постанов з питань охорони здоров'я; оволодіти функціональними обов'язками керівника медсестринських служб; знати порядок проведення ліцензування та акредитації закладів охорони здоров'я, лабораторій різного профілю. ПРН 06. Забезпечувати здоровий психологічний мікроклімат у колективі, використовуючи принципи медсестринської етики та деонтології, правила міжособового спілкування та вміти: спілкуватися з пацієнтом та членами його сім'ї, медперсоналом; вирішувати етичні, деонтологічні проблеми в процесі роботи з пацієнтом та членами його родини; розглядати, аналізувати в колективі професійні помилки; проводити навчання для молодшого й технічного персоналу; встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт з різними учасниками педагогічного процесу, будувати індивідуально орієнтовану траєкторію особистісно-професійного зростання здобувачів освіти. ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних професійних функцій. ПРН 20. Своєчасно та належно вести медсестринську документацію відповідно до чинного законодавства, використовуючи необхідні комп'ютерні технології, здійснювати моніторинг та аналіз документації. ПРН 21. Володіти українською мовою для розв'язання професійних задач.
--	--

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб.
1	Загальні основи менеджменту. Роль менеджера в діяльності організації. Управлінська роль керівника.	2	
	Еволюція та основні теорії менеджменту		2
	Системний підхід до операційного менеджменту.		2
	Керуюча та керована підсистема в охороні здоров'я.		2
	Роль менеджера в діяльності організації.		2
	Оцінка менеджерських здібностей та визначення здібностей до управлінської діяльності		2
	Типи поведінки менеджерів.		2
	Управлінська роль керівника. Ролі, що беруть на себе керівники		2
2	Організація як об'єкт менеджменту.	2	
	Культура організацій		2

	Особливості управлінської праці. Поняття організації управлінської праці. Поділ та кооперації праці в апараті управління.		2 2
3	Структура управління в охороні здоров'я. Організація управлінської праці.	2	
	Організація та структура управління системою охорони		2
	Організація охорони здоров'я в країнах їх розвинутою системою медичної допомоги.		2
	Загальна характеристика структури управління системою охорони здоров'я		2
4	Інформаційне забезпечення управління. Управлінська інформація та її види.	2	
	Значення документів в управлінні. Види документів.		2
	Складання службових документів.		2
	Організація управління кадрами		2
	Мотивація та стимулювання праці в управлінні персоналом.		2
	Розвиток персоналу, Створення ефективної команди		2
5	Функції управління поняття та значення. Управлінське рішення облік та контроль.	2	
	Роль управлінських рішень в процесі управління.		2
6	Види та суть конфліктів. Управління конфліктами та стресами. Ліцензування в системі охорони здоров'я.	2	
	Контроль за додержанням ліцензувальних умов провадження господарської діяльності з медичної практики .		2
	Причини конфліктів.		2
	Суть стресу. Стресові ситуації та управління ними.		2
	Поради керівникам щодо управління конфліктами і стресами.		2
	Перепідготовка кадрів в охороні здоров'я.		2
	Разом	12	50

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Години
01	Загальні основи менеджменту. Вступ до менеджменту. Засади менеджменту в Україні. Роль менеджера в діяльності організації. Взаємовідносини в колективі.	4
02	Організація як об'єкт менеджменту. Види організацій.	4

03	Структура управління в охороні здоров'я. Організація управлінської праці	4
04	Інформаційне забезпечення управління	4
05	Функції управління, управлінські рішення, облік та контроль	4
06	Управління конфліктами та стресами. Управління кадрами	4
07	Ліцензування в системі охорони здоров'я. Підсумковий контроль	4
	Разом:	28
Пререквізити		«Філософія», «Англійська мова за професійним спрямуванням», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Психічне здоров'я», «Охорона праці в галузі», «Основи біоетики та біобезпеки».
Кореквізити		«Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг», «Медичне та фармацевтичне товаровознавство».
Постреквізити		«Клінічне медсестринство у внутрішній медицині», «Клінічне медсестринство в хірургії», «Клінічне медсестринство в педіатрії», «Клінічне медсестринство в профпатології»,.
Методи навчання		Лекції: інтерактивні, мультимедійні, з використанням презентацій, відеофрагментів, опитувань, клінічних кейсів. Розповідь, бесіда, дискусія – діалогова взаємодія з елементами дебатів, опитувань, використанням платформ Classroom. Робота в малих групах, моделювання професійних ситуацій. Освітні проекти Підготовка до ліцензійного іспиту «ЄДКІ» – онлайн-тести. . Консультування онлайн, індивідуальні консультації Робота з джерелами – пошук наукової інформації в базах PubMed, Scopus. Методи контролю та самоконтролю .
Методи контролю		усне та письмове опитування; онлайн-тестування кейс-завдання (розв'язання ситуаційних завдань); створення презентацій; контроль практичного тренінгу згідно протоколів діяльності медичної сестри; моделювання професійних ситуацій; тестовий контроль; контроль виконання самостійної роботи; самооцінювання та взаємооцінювання
Види контролю		тематичний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану (ЕДКІ (тестовий контроль в програмі Колоквіум)
Перелік практичних навичок та умінь		
1. вміти спілкуватися, розуміти окремих людей і групи; 2. повідомляти ідеї та інформацію іншим; 3. використовувати наукові підходи до управління; 4. моделювати та вирішувати професійні завдання; 5. визначати мету та стратегію організації;		

6. визначати зовнішні фактори впливу на діяльність організації ;
7. розробляти завдання та цілі розвитку організації;
8. здійснювати аналіз та оцінювання власної діяльності;
9. здійснювати аналіз та оцінювання функціонування підрозділів і систем медичних закладів різного профілю
10. заповнювати медичну документацію;
11. заповнювати медсестринську документацію;
12. складати та оформлювати службові документи;
13. розробляти та впроваджувати план в діяльність організації та окремих підрозділів;
14. застосовувати управлінський контроль в організації;
15. розробляти управлінські рішення;
16. визначати основні форми та фактори конструктивного вирішення конфліктів;
17. формувати і розвивати навички та вміння щодо вирішення конфліктних ситуацій
18. підбирати та управляти кадрами;
19. інтерпретувати зміст правових норм національного законодавства щодо видів і порядку ліцензування діяльності закладу охорони здоров'я;
20. організовувати проходження закладу охорони здоров'я акредитації;
21. застосовувати правові норми національного законодавства з метою представництва інтересів закладу охорони здоров'я;

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Поняття «менеджмент та менеджер».
2. Відмінності понять «система охорони здоров'я» та «охорона здоров'я».
3. Роль менеджменту та менеджерів в охороні здоров'я.
4. Основні функції менеджменту в галузі охорони здоров'я.
5. Історія розвитку менеджменту.
6. Причини розвитку менеджменту в Україні.
7. Ситуаційна та інтегрована теорії менеджменту.
8. Менеджмент як складова управління охороною здоров'я.
9. Менеджер як управитель в охороні здоров'я, завдання та обов'язки менеджера.
10. Суть системного підходу та системного аналізу в управлінні системами.
11. Класифікація і характеристика систем управління.
12. Структурно-функціональні частини керуючої системи (суб'єкт; суб'єкт управління).
13. Основні функціональні процеси моделі системи.
14. Організація апарату управління з позиції системного підходу.
15. Методи управління:
16. Особливості організаційно-розпорядчих методів управління.
17. Особливості організаційно-стабілізуючих методів управління.
18. Цикл управління.
19. Основні фази управління.
20. Порядок дій при здійсненні процесу управління.
21. Шляхи управління їх характеристика.
22. Основні вимоги до процесу управління.
23. Комплексний підхід щодо удосконалення процесу управління.
24. Особливості управління охороною здоров'я в сучасних умовах.
25. Поняття про «централізоване» та «децентралізоване управління галузями охорони здоров'я».
26. Управління на відхиленнях (псевдоуправління).
27. Стратегія, тактика і стиль управління охороною здоров'я в сучасних умовах.
28. Організація як складова частина менеджменту.
29. Основні характерні риси організації як об'єкту менеджменту.
30. Зовнішнє та внутрішнє оточення організації.
31. Зв'язок «організації», «системи», «управління».
32. Основні принципи ефективності організації.

33. Формальні і неформальні організації.
34. Культура організації.
35. Види організацій за ступенем власності.
36. Види організацій за формою оплати праці.
37. Розподіл праці в організаціях.
38. Значення інформації для управління закладами охорони здоров'я.
39. Види інформації в охороні здоров'я.
40. Джерела інформації в системі охорони здоров'я.
41. Зміст роботи менеджера з інформацією.
42. Фактори, що визначають інформаційну забезпеченість в управлінській практиці.
43. Основні недоліки інформаційного забезпечення.
44. Інформаційно-інтегровані системи. Значимість їх впровадження.
45. Єдина і формаційна база для управління діяльністю лікувальнопрофілактичних закладів. Їх переваги.
46. Впровадження електронного талону амбулаторного пацієнта і необхідних пакетів документів при існуванні єдиної інформаційної бази.
47. Комплекс функцій менеджменту в діяльності менеджера.
48. Функція менеджменту «мета управління».
49. Функція менеджменту «планування», принципи та методи планування.
50. Класифікація управлінських рішень.
51. Вимоги до управлінських рішень.
52. Визначення основних факторів, що впливають на прийняття управлінських рішень.
53. Методи прийняття управлінських рішень. Метод «мозкової атаки», метод суцільного обговорення та дискусій.
54. Метод голосування «за» і «проти» та метод «ділової гри».
55. Психологічні стадії прийняття управлінських рішень.
56. Основні етапи вироблення та прийняття управлінських рішень.
57. Форми управлінських рішень.
58. Значення плану реалізації управлінських рішень.
59. Складові елементи плану реалізації управлінських рішень.
60. Основні вимоги до складання плану реалізації управлінських рішень.
61. Правила заповнення документу «План реалізації наказу».
62. Форми регулювання діяльності системи.
63. Класифікація ділових нарад.
64. Вимоги до проведення ділових нарад.
65. Значення функції контролю в управлінні.
66. Організація діючої системи контролю керівника.
67. Види контролю.
68. Основні вимоги до процесу контролю.
69. Контроль роботи середніх медичних працівників в ЛПЗ.
70. Документація, що використовується для функції результатів контролю.
71. Історичні аспекти ситуаційного управління.
72. Концепція ситуаційного управління.
73. Службово-посадові групи апарату.
74. Методи та методика прогнозування ситуації в управлінні.
75. Поняття «процес управління».
76. Основні групи управлінських ситуацій.
77. Технологічно-функціональні фази процесу управління.
78. Концептуальна модель системи управління.
79. Основні принципи наукової організації праці в управлінні закладами охорони здоров'я.
80. Традиційні механізми в управлінні персоналом лікарні.
81. Принципи планування кадрів.

82. Фактори, що впливають на планування кадрів.
83. Типи критерій відбору кандидатур на вакантні посади.
84. План організації робочого місця.
85. Основні розділи роботи менеджера в охороні здоров'я.
86. Принципи планування роботи менеджера в охороні здоров'я.
87. Функціональні обов'язки старшої медичної сестри.
88. Посадова інструкція старшої медичної сестри.
89. Планування щоденної роботи медичної сестри в стаціонарі і поліклініці.
90. Роль головного лікаря і старшої медичної сестри в комплектуванні штату і відбору кандидатур на певні посади.
91. Підвищення кваліфікації середнього медичного персоналу за місцем роботи.
92. Ліцензування: зміст, підготовка, організація, проведення.
93. Акредитація: зміст, підготовка, організація, проведення.
94. Визначення вартості та якості послуг в охороні здоров'я.

Політика курсу

Опанування ОК «Менеджмент та лідерство в медсестринстві» передбачає систематичну участь здобувача освіти в освітньому процесі, підготовку до практичних зайнять, своєчасне та самостійне виконання навчальних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики та деонтології.

Особлива увага приділяється засвоєнню загальних основ менеджменту в медсестринстві; засвоєнню ключових проблем менеджменту; ознайомленню з роллю менеджера в діяльності організації (системи); ознайомленню з структурою та функціями управління; з'ясуванню основ управління персоналом закладу охорони здоров'я; визначенню придатності медичної сестри до управлінської діяльності; основним підходам до визначення лідерства в медсестринстві; інформаційно-документаційному забезпеченню діяльності закладу охорони здоров'я; аналізу інформаційного забезпечення діяльності лікувально-профілактичного закладу; особливостям, технології урегулювання, управлінню, розв'язанню та профілактиці конфліктів в медичних установах, ліцензуванню в системі охорони здоров'я.

Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Використання цифрових ресурсів та інструментів ІІІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Менеджмент та лідерство в медсестринстві» за ОПП «Сестринська справа» здійснюється на засадах Об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено тематичне та підсумкове оцінювання.

Оцінюються повнота і усвідомленість теоретичних знань, правильність використання термінології, здатність вирішення професійних завдань; розробляти завдання та цілі розвитку організації; здійснювати аналіз та оцінювання власної діяльності; здійснювати аналіз та оцінювання функціонування підрозділів і систем медичних закладів різного профілю; заповнювати медичну документацію; вміти спілкуватися, розуміти окремих людей і групи; складати та оформлювати службові документи; розробки управлінських рішень;

Обов'язковими є дотримання правил техніки безпеки та академічної доброчесності. Порядок відпрацювання пропущених зайнять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених занять та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх

видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Інформаційні ресурси

1. Вороненко Ю.В., Литвинова О.Н. Менеджмент та лідерство в медсестринстві. Тернопіль «Укрмедкнига» 2001.
2. В. Й. Шатило., В.А. Копетчук., С.В. Гордійчук. Менеджмент і лідерство в медсестринстві. Київ: ВСВ «Медицина», 2013. – 296 с.
3. Експертні системи в медицині: навчальний посібник / Продеус А.М. та ін. - Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2014. - 332 с: іл. - [Електронний ресурс] - режим доступу: https://www.zgia.zp.ua/gazeta/ES_UchebnoePosobie.pdf.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії фундаментальних медичних дисциплін та практичної підготовки

Протокол № 1 від «03» вересня 2026 р.

Голова ЦК Юлія ЧЕРНУШКІНА

(прізвище, ім'я)